

Katowice, 5 lutego 2018 roku

Szanowny Panie Premierze

Ogłoszony w grudniu ubiegłego roku „Program dla Śląska” traktujemy jako zaproszenie do merytorycznej dyskusji o przyszłości województwa śląskiego. O skali problemów, z jakimi przyjdzie się zmierzyć, świadczy 250. miejsce, które województwo zajęło wśród 272 regionów Unii Europejskiej w badaniu jakości życia w ramach Indeksu Rozwoju Społecznego. Ta alarmująca diagnoza powinna mobilizować do działań zdecydowanych, ale przy tym starannie przemyślanych i stanowiących odpowiedź na realne potrzeby.

6% PKB na oświatę i 3 x 1% VAT dla samorządów

Część z postulowanych przez nas kroków, biorąc pod uwagę obecny ustrój Rzeczypospolitej Polskiej i niewielki poziom decentralizacji państwa, ma wymiar ogólnokrajowy. Do nich należy gruntowna, obliczona na długofalowy efekt reforma oświaty. Budowa innowacyjnej gospodarki, stanowiącej klucz do przewyższenia półperyferyjnego statusu Rzeczypospolitej, możliwa jest jedynie na fundamencie nowoczesnej edukacji. Ta ostatnia powinna stanowić priorytet polityki władz państwowych, a **nakłady na oświatę winny wzrosnąć do 6% PKB.**

Rząd jako jedno ze swych głównych osiągnięć wskazuje uszczelnienie systemu podatkowego, skutkujące wzrostem wpływów z VAT. Niestety, jedynym beneficjentem tego sukcesu pozostają władze centralne, bowiem samorządom nie zapewniono dotąd jakiegokolwiek udziału w VAT i akcyzie. Tymczasem to właśnie samorządy w największym stopniu dźwigają ciężar modernizacji kraju. Przez lata, kolejne rządy w Warszawie przekazując zadania na szczebel lokalny i regionalny nie zabezpieczały adekwatnych środków na ich realizację, naruszając tym samym artykuł 167 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. Proponujemy, by **każdemu ze szczebli samorządu przekazywać po 1% całości podatku VAT ściąganego na terytorium państwa, rozdzielając środki między gminy, powiaty i województwa proporcjonalnie do liczby ich mieszkańców.** Udział ten powinien być zwiększany wraz z przekazywaniem samorządom kolejnych zadań.

Program dla każdego, to program dla nikogo

Rozwiązanie wielu problemów województwa śląskiego, wynikających ze specyfiki tego silnie zurbanizowanego obszaru, poddanego w ubiegłych stuleciach intensywnemu uprzemysłowieniu, wymaga dedykowanych mu działań. By przynieść realną poprawę jakości życia mieszkańców muszą one odpowiadać na ich specyficzne potrzeby i wychodzić poza dotychczasowy paradygmat myślenia o regionie jako surowcowym zapleczu państwa. „Program dla Śląska” w niewielkim stopniu spełnia te oczekiwania. W swej dużej części stanowi powierzchowną adaptację generalnej wizji rozwoju państwa do stereotypowo

postrzeganych uwarunkowań województwa śląskiego. Znalazło to wyraz w uwzględnieniu licznych przedsięwzięć podejmowanych i finansowanych w ramach ogólnopolskich programów, zakładających procedurę konkursową.

Jednym z nielicznych odniesień do specyfiki regionu jest projekt budowy dwóch nowych kopalń węgla kamiennego. W regionie, który z mozołem przewycięża skutki z jednej strony rabunkowej eksploatacji surowców, z drugiej nierzadko pochopnej likwidacji zakładów wydobywczych przed dwiema dekadami, pomysł ten musi być przyjmowany z mieszanymi uczuciami. Niesie niebezpieczeństwo utrwalenia „zależności od ścieżki”. Tymczasem „Program dla Śląska” powinien być impulsem, który pozwoli zaleźność tę przewyciężyć i wypracować nową trajektorię regionalnego rozwoju. Dlatego też proponujemy w ramach rozpoczynających się prac nad nową perspektywą finansową funduszy europejskich stworzenie obok Regionalnego Programu Operacyjnego, odrębnego **programu dedykowanego przemysłowej części województwa śląskiego**, nakierowanego na rewaloryzację zdegradowanych terenów.

Problemów więcej niż rozwiązań

Lista problemów, które składają się na katastrofalny obraz jakości życia w województwie, a które w niedostatecznym stopniu uwzględniono w „Programie dla Śląska” jest długa, ograniczymy się zatem do zaprezentowania w naszym przekonaniu najważniejszych.

Dziedzictwem ery wielkiego przemysłu i pokłosiem jego upadku są zdegradowane śródmieścia i dzielnice w zindustrializowanej części województwa. Zdeastrowana substancja mieszkaniowa i infrastruktura, deficyty atrakcyjnej przestrzeni publicznej należą do przyczyn postępującej depopulacji regionu. Rozwiązaniem nie jest program Mieszkanie+, który zakłada budowę nowych osiedli na peryferiach miast. **Zahamowanie procesu umierania ośrodków miejskich wymaga wyasygnowania środków z budżetu centralnego na rewitalizację, której finansowego ciężaru nie udźwigną samorządy.**

Gospodarcze ożywienie obszarów, dotkniętych skutkami transformacji, nie będzie możliwe bez **stworzenia odpowiednio atrakcyjnych zachęt finansowych dla podmiotów gotowych zainwestować na zdegradowanych terenach przemysłowych** (tzw. *brown fields*). Bez takich mechanizmów wiele gmin województwa śląskiego skazanych będzie na stagnację wobec możliwości pozyskania terenów, które nie wymagają rekultywacji, w innych regionach państwa.

Pilnej i zdecydowanej interwencji rządu wymaga również fatalna jakość powietrza w miastach województwa, które otwierają niechlubny ranking najbardziej zanieczyszczonych miejscowości w Unii Europejskiej. **Podłączenie tysięcy gospodarstw domowych do sieci ciepłowniczej jest palącą koniecznością**, a sfinansowanie przedsięwzięcia o takiej skali przez same tylko samorządy nie wydaje się możliwe.

Cieszy uwzględnienie w „Programie dla Śląska” **projektu kolei aglomeracyjnej**, którego korzenie sięgają lat osiemdziesiątych ubiegłego wieku. Projekt ten jest niezbędny dla rozwoju nowoczesnego i wydolnego transportu publicznego. Wypada mieć nadzieje, że tym razem nie zabraknie determinacji i konsekwencji w realizacji tego przedsięwzięcia.

**Śląska Partia
Regionalna**

Doceniamy również prowadzone prace mające na celu ponowne **użegłownienie rzeki Odry**, która przez dziesiątki lat jako wodna autostrada łączyła nasz region z Europą i światem.

Ufając w publiczne zapewnienia Ministra Inwestycji i Rozwoju dr. inż. Jerzego Kwiecińskiego o otwartej formule Programu dla Śląska liczymy na przychylne przyjęcie przez Pana Premiera naszych uwag. Zobowiązujemy się również przedstawić w nadchodzących miesiącach rozwinięcie poruszonych kwestii i propozycji konkretnych działań.

Z wyrazami szacunku

Za Śląską Partię Regionalną –

dr inż. arch. Henryk Mercik